

ה פ ט ר ה
ש ו מ ט י ם י י ב

א. אבדנאל מקשה: מה היה צורך באותה מראה לאשה מנוח? כי אף שמסווג לא יהיה נזיר מן הבטן, לא תקצר יד ה' להושיע את ישראל על ידו, כל שכן שכבר יוכל להיות נזיר אח"כ מנדרו, ומה לו שיהיה נזיר מן הבטן שהוצרך לבוא עליו מלאך?

וזו חשבתו: היה צורך במראה הזאת להגיד לאשה באופן שהבן שתלד ידע ויטכיל ויחן אל לבו שהוא כלי מאת אלוקים ושליח ההשגחה, וגם היה צריך להזהיר האשה הדברים שתאכל, באופן שהולד אשר במעיה יזון במאכלים טהורים ויקנה מזג טהור ומתחלף (=מתנגד) למזגי הפלשתים האוכלים כל טומאה ושותים במזיקי היין ויהיה זה סבה לשנאחו אותם ולהלחם בהם המיד ולעשות בתוכם נקמות ה'.

וגם לסבה אחרת והיא: לפי שהיה גלוי לפני הדברים הזרים שהיה עתיד שמסווג לעשותו, רצה ית' שלא יחשוב אדם שיהיו מעשיו מעשי שכרות, ומפני זה צוהו שיהיה מבטן אמו נזיר.

וגם צוה שינזר כדי שלא יעלה מורה על ראשו ויהיו שערוותיו הלחלים שחורות כעורה, כאלו הוא מחאבל על שכבוד ישראל והיות הפלשתים גובהים עליהם, עד שתמיד מפני זה ילכוף להנקם מהם.

השוח לדבריו אלה את דברי א. קריב: "מעז יצא מר" (מסמעו של מעשה שמסווג) מסכה, מאסף לספרות הוצ. הסופרים העבריים חל אביב חשי"ב. (והודפס שוב ב"אנתולוגיה מקראית" בעריכת גדליה אלקושי, חל אביב דביר חשי"ד; ובירחון "אורות" ט' הוצ. המחלקה לחינוך ולתרבות, ירושלים חשי"ג חשוון.) כשם שאין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד, כך אין שני מושיעים עושים שליחות בדרך אחת. וכשם שיש נסויים במערכי הטבע כך יש כעין נסויים מצד ההשגחה להגשים את כונותיה על ידי הכוחות השונים הגלגמים באדם. שמסווג היה בעל שליחות בדרך חדשה. והוא היה גם אבן הבוחן לדרך זו. בלימים שהפלשתים הכניעו את שבטי ישראל בעז כחם ובכלי מלחמה שהיו בידיהם ולא היו עדיין בידי ישראל, היתה העצה העליונה לשלוח לישראל איש גבור-כח בשעור מפלא, שלא יהא זקוק לאנשי מלחמה עמו ואף לא לשום כלי-מלחמה העשוי בידי אדם, וכי הוא עצמו הכלי - כלי אלקים. בזמנים הקדומים של תולדות ישראל בולטת דמות הנביא - איש הגלוי של-דבר אלקים. הפעם מופיע על הבמה איש הגלוי של-כח אלקים. בידו התקד לשם הכלית מסימה נקדון ממין חדש - גבורה. אולם הגבורה מבחינה ישראלית היא אליה וקוצים בה, לי הגבורה למי טבע בריחה, בהיותה יחרון כח שבגוף, נוחתה שליטה יתרה לגוף על-הנפש ומושכת את האדם לצד האינסטינקטים הנמוכים שבו. ואוי לאותה גבורה שמכרעה את נשמת בעליה, ומכל שכן שגבורה אשר כזו מסולה לעשות שליחות של מעלה. אך נוסף על סכנה הגבורה כשלעצמה נטמנה לשמסווג רשת פדוחים גם מצד הפלשתים, אשר לא מחנה יתיצב נכחם אלא מטעם יעודו יהא שומק עליו להקהלן בעריהם ולהכריעם בתוך גבולם, ובקרבת זו עלול הוא ללמוד את דרכיהם ולהטמא בטמאנתם, בצד מלחמותיו בפלשתים נכונו לו אפוא מלכתחלה גם נפתולים זשים עם יצרים רעים שישיחון עליו כל הימים. - ובמערכה זו של שמסווג היחיד הלוי בסופו של דבר גם גורל המערכה של שמסווג השליח, כי אם ידו תהיה על התחונת בנפתולי לבבו, לא איש הוא עוד להלחם מלחמות ה'.

- 1) מהי חולשת פרושו של אבדנאל?
- 2) מהי חשובה אחרת שתוכל לתת לשאלתו, בהעזרך בדברי קריב שהובאו לעיל?

ב. השוח:

דברי המלאך לאשה

ג. הנה נא את עקרה ולא ילדה והרית וילדה בן
ד. ויחה השמרי נא ואל חשתי יין ושכר ואל תאכלי כל טמא
ה. כי הנך הרה וילדה בן ומורה לא יעלה על ראשו כי נזיר אלוקים יהיה הנער מן הבטן והוא יחל להושיע את ישראל

דברי האשה למנוח

ז. הנך הרה וילדת בן ועתה אל חשתי יין ושכר ואל תאכלי כל טומאה
ח. כי נזיר אלוקים יהיה הנער מן הבטן עד יום מותו

1) נסח להסביר סבת אחדים מן השנויים הנ"ל
 א 2) אברבנאל: וזנה הוסיפה לומר "עד יום מותו", כדי להפחיד את מנוח, לומר, שאם יעבירה על הנהגת המלאך מיד ימות הנער אשר בבטנה, ולכן ראוי שיחיה זריז בשמירת הנהגה, כדי שיחיה הנער ולא ימות.

התוכל למה טעם אחר לשנוי זה?

ב. י"ז ויאמר מנוח אל מלאך ה': מי שמך, כי יבוא דברך וכבדונך י"ח ויאמר לו מלאך ה': למה זה תשאל לשמי והוא פלאי.

במדבר רבה פרשה י"ז:
 "ויאמר לו מלאך ה': למה זה תשאל לשמי" - אמר לו המלאך אין אחי צריך לידע שמי, שאין טופן שחראני עוד לעולם. הדא הוא דכתיב: "והוא פלאי" - על עצמו אמר לו, שהוא יהיה מכוסה ממנו ולא יראנו עוד לעולם.

ד"א: "והוא פלאי" - אמר לו המלאך: איני יודע לומר לך שמי, שלמי השליחות שטולה הקב"ה אותנו קורא לנו שם, חוי - "והוא פלאי", לפי פליאה ופליאה שעושה על ידנו הוא קורא לנו שם.

ד"א: שם שמו המלאך פלאי לפי שליחותו. הוא בא להזהיר את שמשון כמו שנאמר "כי נזיר אלוקים יהיה הנער" - לכך קרא שמו פלאי כענין שאמר הכתוב (במדבר ו' ב'): "דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש או אשה כי יפליא לנדר בדר נזיר לה".

ילקוט שמעוני חלק ב' רמז ט"ט:

איני יודע בדמות מי אני עשוי, בכל שעה הוא מחליפני. "למה זה תשאל לשמי והוא פלאי". פלאי פלאים הוא עושה בי, פעמים שאני רוח, שנאמר (תהלים ק"ד) "עושה מלאכיו רוחות", פעמים שאני אש, שנאמר "משרתי אש ליהוה". וכן אחת רואה באברהם נדמו לו כאנשים "וישא עיניו וירא וזנה ג' אנשים", ובסדרים נראו מלאכים "ויבואו שני המלאכים סדומה".

1) הסבר מה בין ארבעת הפרושים הניתנים במדרשים לפסוקינו?
 א 2) לפי דעה ראשונה מדבר המלאך על עצמו בגוף שלישי. מהו משמעות הדבר לדעת המדרש הזה?

3) לפי מארבעת דומים פרושי רש"י ורמב"ן לבר' ל"ב י'.

רש"י: אין לנו שם קבוע משתנים שמותינו לפי מצות עבודת השליחות שאנו משלחים.

רמב"ן: אמר אין לך בידעתי שמי הועלת, מי אין הכח והיכולת בלתי לה' לבדו. אם תקראני לא אענך וגם מצרתך לא אושיעך...

4) במה מחאימים דברי הרמב"ן יוחר למקומנו מאשר למקום בתורה שם?

ד. במדבר רבה י' נשאלה השאלה:

ולמה אכלו המלאכים שבאו לבשר את שרה בתריון ויה' לא רצה לאכול?

התוכל לענות לשאלה זו מבלי לעיין במדרש ולקרא את חשבתו?